

STORTINGET

Representantforslag 147 S

(2024–2025)

fra stortingsrepresentantene Grunde Almeland, Guri Melby, Sveinung Rotevatn, Abid Raja, Ola Elvestuen, André N. Skjelstad, Ingvild Wettrhus Thorsvik og Alfred Jens Bjørlo

Dokument 8:147 S (2024–2025)

Representantforslag fra stortingsrepresentantene Grunde Almeland, Guri Melby, Sveinung Rotevatn, Abid Raja, Ola Elvestuen, André N. Skjelstad, Ingvild Wettrhus Thorsvik og Alfred Jens Bjørlo om «inkluderende skolehverdag», et forpliktende samarbeid for å bekjempe mobbing og et utrygt skolemiljø

Til Stortinget

Bakgrunn

Alle elever har rett til et trygt og godt skolemiljø som fremmer helse, inkludering, trivsel og læring. Hvordan eleven opplever skolemiljøet sitt, er avgjørende for om hen har det trygt og godt på skolen. Mobbing i skolen er et alvorlig problem som påvirker barn og unges psykiske helse, trivsel og læring. Ifølge Utdanningsdirektoratet opplever rundt 1 av 10 elever mobbing på skolen. Det betyr at mer enn 50 000 barn i grunnskolen opplever mobbing.

For mange elever opplever at deres skolemiljø er utrygt. I tillegg til enkeltelever som blir mobbet, så har man den siste tiden hatt flere eksempler på skoler som har utfordringer i skolemiljøet, der kultur i klasser eller trinn oppleves som utfordrende for elever og lærere. Elevundersøkelsen viser videre at det har vært en vedvarende negativ utvikling over tid, selv om tallene har stabilisert seg på et høyt nivå det siste året.

Forslagsstillerne viser til at opplæringslova skal sikre at elevene har det trygt på skolen, og at alle elever er en del av sitt skolefellesskap. Formålet er at alle elever

trives. Trivsel og trygghet er etter forslagsstillernes syn også en viktig forutsetning for at elevene lærer. Et utrygt skolemiljø og et klassemiljø med skolemiljøutfordringer kan virke hemmende på elevenes læring.

Alle skoler har i dag en plikt til å jobbe forebyggende mot mobbing. Skolen skal alltid jobbe for at alle elevene har et trygt og godt skolemiljø, og den skal forebygge at det oppstår situasjoner som gjør at elevene ikke har det trygt og godt. Reglene om elevenes skolemiljø gjelder i skoletiden, i leksehjelp og på SFO, på skolens digitale plattformer og på aktiviteter i regi av skolen utenfor skolens område eller utenfor skoletiden.

Opplæringslova inneholder en fremgangsmåte for hvordan skolen, skoleeier og Statsforvalteren skal behandle situasjoner og saker der en elev ikke har det trygt og godt. Skolen skal følge med på hvordan elevene har det, gripe inn og melde fra til rektor dersom de får mistanke om eller kjennskap til at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø. Skolen skal også iverksette tiltak for å rette opp situasjonen. Arbeidet med å realisere retten til et trygt og godt skolemiljø er et viktig og ressurskrevende arbeid for skoleeier, skoleledelse og lærere. Arbeidet fordrer godt skole–hjem–samarbeid. Det forutsetter også tid til å følge opp tiltak satt inn overfor enkeltelever eller elevgrupper.

På tross av dette går utviklingen i feil retning. Siden 2018 har det vært en kraftig økning i antallet elever som opplever et utrygt skolemiljø. Det er spesielt alvorlig at mobbingen øker mest blant de yngste elevene. Det er etter forslagsstillernes syn behov for mer ressurser og nye metoder for å sørge for at flere elever får et trygt og godt skolemiljø. Ikke minst er det viktig at nye tiltak bidrar inn og styrker dag til dag arbeidet med skolemiljø ute på skolene. Man kan ikke slå seg til ro med at man i 2024 måler et stabilt høyt nivå av mobbing.

I snart ti år har «Partnerskap mot mobbing» hatt som formål å sette arbeidet mot alle former for mobbing på dagsordenen. Læringsmiljøprosjektet er enda et eksempel på tilbud til barnehager, skoler og kommuner som ønsker å jobbe med trygt og godt barnehage- og skolemiljø, og som har behov for direkte støtte og veiledning. Det mangler fortsatt tilstrekkelig med oppfølging av ressurser og tiltak ut over kompetansehevings-tiltak eller tilskudd til enkelttiltak. «Partnerskap mot mobbing» har en tilskuddsordning til fordeling blant sine partnere. Regjeringen har avsatt midler til opprettelse av skolemiljøteam. Da midlene ble utlyst, opplevde mange kommuner som etterspurte ordningen, å få avslag fordi pågangen var større enn avsatte tilskuddsmidler.

Forslagsstillerne mener at alle initiativ mot mobbing er positive, men at den negative utviklingen i andelen barn som opplever mobbing, gjør det nødvendig å styrke og videreutvikle arbeidet.

I dag er tiltakene for små, for lite forpliktende og for fragmenterte. Det handler i for stor grad om kompetanseheving og seminarer og i for liten grad om ansvarliggjøring av ulike aktører for å faktisk få redusert antallet barn og unge som opplever mobbing.

Forslagsstillerne har vært kritiske til resultatene av IA-avtalen, men mener likevel at intensjonen og arbeidsmetodikken er god. Forslagsstillerne tar derfor til orde for en tilsvarende avtale om en inkluderende skolehverdag, der staten, skoleeierne (kommuner og fylkeskommuner m.fl.), skoleledere, lærernes organisasjoner, Elevorganisasjonen og Foreldreutvalget for grunnopplæringen (FUG) inngår et forpliktende samarbeid med et overordnet mål om å halvere antallet barn som opplever mobbing i forbindelse med skole, i løpet av en fireårsperiode.

En slik avtale kan f.eks. inneholde følgende:

1. Forpliktelser for skoleeiere:
 - a. Sikre tilstrekkelige ressurser til forebyggende tiltak og oppfølging av mobbesaker.
 - b. Tilby kompetanseheving for skoleledere og lærere om inkluderende skolemiljø og mobbe-forebygging.
2. Forpliktelser for skoleledere:
 - a. Utarbeide og implementere handlingsplaner mot mobbing i samarbeid med lærere, foreldre og elever.
 - b. Sørge for at alle ansatte har nødvendig kompetanse og verktøy for å håndtere mobbesaker.
3. Forpliktelser for lærere:
 - a. Aktivt arbeide for å skape et inkluderende og trygt læringsmiljø.
 - b. Delta i kompetansehevingstiltak og følge skolens handlingsplan mot mobbing.
4. Forpliktelser for foreldre:
 - a. Delta i samarbeidet med skolen om å forebygge og håndtere mobbing.
 - b. Støtte barnas sosiale utvikling og bidra til et positivt skolemiljø.
5. Forpliktelser for elever:
 - a. Være med på å skape et inkluderende skolemiljø ved å vise respekt og omsorg for medelever.
 - b. Delta i skolens arbeid mot mobbing og bidra med innspill til tiltak.
6. Forpliktelser for staten:
 - a. Tilby økonomiske insentiver og støtteordninger for skoler som aktivt arbeider med å redusere mobbing.
 - b. Utvikle og implementere nasjonale retningslinjer og lovverk som støtter opp om arbeidet mot mobbing.
 - c. Sikre at det finnes tilgjengelige ressurser og verktøy for skolene, inkludert veiledere og opplæringsprogrammer.
 - d. Støtte forskning og utvikling av effektive tiltak mot mobbing.
7. Oppfølging og evaluering:
 - a. Etablere et nasjonalt system for å følge opp og evaluere avtalen.
 - b. Årlige rapporter til Stortinget om fremdrift og resultater.

Forslagsstillerne understreker at listen over på ingen måte er uttømmende, men en overordnet skisse til hva en avtale kan inneholde, hvor det selvfølgelig er behov for ytterligere presisering og tydeliggjøring på de ulike punktene.

Forslag

På denne bakgrunn fremmes følgende

f o r s l a g:

Stortinget ber regjeringen etablere en forpliktende avtale mellom skoleeiere, skoleledere, lærere, foreldre, elever og staten om en «inkluderende skolehverdag» med mål om å halvere antall barn og unge som opplever mobbing. Avtalen skal være etter modell fra IA-avtalen, med konkrete mål og forpliktelser for de ulike aktørene.

26. mars 2025

Grunde Almeland

Guri Melby

Sveinung Rotevatn

Abid Raja

Ola Elvestuen

André N. Skjelstad

Ingvild Wettrhus Thorsvik

Alfred Jens Bjørlo

